

Leerplan in Beeld

Website geeft houvast bij gepersonaliseerd leren

Het onderwijs maakt zich sterk voor gepersonaliseerd leren. Aan de ene kant zijn er lessen die afgestemd zijn op de interesses, kennis, vaardigheden en ambities van de leerlingen. Aan de andere kant zijn er de kaders van de overheid, in de vorm van kerndoelen, examenprogramma's en voorbeeldmatige tussendoelen. Hoe maken we een leerplan dat recht doet aan individuele leerbehoeften én aan algemene randvoorwaarden? De SLO-website *Leerplan in beeld* helpt bij het houden van overzicht en het maken van keuzes.

DOOR RENÉ LEVERINK

Leerplan in beeld (<http://leerplaninbeeld.slo.nl/>) geeft een overzicht van doorlopende leerlijnen van het primair onderwijs tot en met de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en biedt informatie over de inhoudelijke aansluiting tussen verschillende onderwijslagen. Voor de onderbouw van vmbo en havo/vwo toont de website leerlijnen, kerndoelen en tussendoelen, basis- en keuzestof. Voor de bovenbouw vmbo en havo/vwo gaat het om leerlijnen en eindtermen, onderdelen van schoolexamen en centraal examen. Per afdeling kan de gebruiker vakken en leergebieden aanklikken, waarna de inhoud ervan weergegeven wordt in de vorm van doorlopende leerlijnen van primair onderwijs naar de betreffende vo-afdeling, aangevuld met tussendoelen en een omschrijving van de kennisbasis. Zowel voor onder- als bovenbouw is er een beschrijving van de samenhang tussen vakken.

Juiste inschatting

Leerplankundige Frederik Oorschot (SLO) is nauw betrokken bij de doorontwikkeling van de website *Leerplan in beeld*. Voor de leerplanspecialisten zelf was het inrichten van de website een leerzame ervaring: 'Op deze manier kregen we goed zicht op waar je allemaal tegenaan kunt lopen als je gepersonaliseerd leren wilt aanbieden. We realiseren ons dat een helder overzicht van inhoud, kerndoelen, tussendoelen en eindtermen weliswaar een voorwaarde is voor deze vorm van onderwijs, maar dat het voor een school of sectie in de praktijk nog best lastig zal zijn

om het ook daadwerkelijk te ontwikkelen en in te voeren. De website is een soort landkaart waar alles op te vinden is, maar je moet als gebruiker wel weten wat je zoekt en waar je naartoe wilt. Heb je dat helder, en besluit je ook qua lesmateriaal en lesarrangementen een eigen koers te varen, dan kun je met behulp van Leerplan in beeld onderzoeken in hoeverre je voldoet aan de wettelijke randvoorwaarden. Je kunt de programma's van onderbouw en bovenbouw op verschillende niveaus naast elkaar zetten, zodat je per leerling kunt vaststellen op welk niveau hij een bepaald vak kan volgen. Leerplan in beeld laat dan zien wat de leerdoelen zijn die horen bij een niveau, zodat je voor die leerling en voor dat vak een juiste inschatting van het haalbare niveau kunt maken en van wat ervoor nodig is om dat hogere niveau te bereiken.'

Houvast

Heb je dat in beeld, dan moet je er nog wel onderwijs van maken. En dat is waar veel scholen volgens Oorschot best moeite mee hebben. 'Een docent heeft dan weliswaar een einddoel maar vraagt zich af welke stappen er nodig zijn om dat doel te bereiken. Welk hoofdstuk in het boek kan hij overslaan of vervangen door iets uit de actualiteit, een les van *Wikiwijsleermiddelenplein* of materiaal uit eigen koker? Leerplan in beeld biedt dan de structuur die richting geeft. Die komt ook van pas als aan secties gevraagd wordt om in het curriculum ruimte te maken voor vakoverstijgende projecten, maatschappelijke thema's, buitenschoolse activiteiten, burger-

'Hoe maken we een leerplan dat recht doet aan individuele leerbehoeften én aan algemene randvoorwaarden?'

schapslessen of een gefixeerde positie voor gepersonaliseerd leren. Het is voor die secties en docenten lang niet eenvoudig daarvoor de juiste keuzes te maken. Wij merken dat dagelijks in de ondersteuning die wij bieden aan scholen die zich in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden bezighouden met herinrichting en flexibilisering van hun onderwijsprogramma. Leerplan in beeld zorgt dan voor houvast.'

Vragen

Een van de projecten waar SLO in het kader van de ontwikkeling van gepersonaliseerd leren bij betrokken is, zijn de *Leerlabs*. Deze vormen een samenwerking tussen de VO-raad en de Doorbraakprojecten Onderwijs & ICT. Leerlabs zijn onder meer bedoeld om leeromgevingen te creëren waarin gepersonaliseerd leren ontwikkeld en uitgeprobeerd kan worden. Scholen kunnen 'halen' en 'brengen'. Alle opbrengsten uit de Leerlabs, zoals ontwikkelde materialen, *good practices* en opgedane ervaring, zijn via de website van *Leerling2020* voor alle vo-scholen toegankelijk en bruikbaar gemaakt voor de hele vo-sector. Oorschot: 'Vanuit de ruim honderd scholen die aangesloten zijn bij Leerlabs komen allerlei curriculumvragen naar boven. Wij van SLO proberen daar antwoorden op te geven en oplossingen voor te vinden. Onlangs ging het om een school die in de onderbouw de exacte vakken wilde integreren en aanbieden met behulp van

Wat is er op Leerplan in beeld te vinden?

Leerlijnen

Doorlopende leerlijnen, van primair onderwijs tot bovenbouw havo/vwo en vmbo, voor alle vakken en leergebieden.

Kerdoelen en eindtermen

Alle wettelijk voorgeschreven kerndoelen en eindtermen per vak en leergebied op de verschillende niveaus.

Tussendoelen

Suggesties voor het eindniveau van de onderbouw van het voortgezet onderwijs in de vorm van 'tussendoelen' per vak en leergebied.

Basisstof en keuzeonderdelen

Programmaonderdelen die als basisstof kunnen dienen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (per vak en per leergebied) en inhoud die optioneel kan worden toegevoegd aan het programma.

Samenhang

Ideeën voor het bevorderen van samenhang tussen verschillende vakken. Per vak staat vermeld welke onderdelen ook elders aan bod komen, zodat u eenvoudig afstemming kunt realiseren. (Bij leergebieden ontbreekt de knop samenhang omdat deze al inhouden bevatten die samengesteld zijn uit meerdere vakken).

complexe opdrachten. De vraag aan ons was: is daar een goede opbouw in aan te brengen? Aan de hand van Leerplan in beeld konden we een overzicht maken van de uitgangspunten van de verschillende vakken, de samenhang daartussen – bijvoorbeeld hoe 'materie' bij natuurkunde behandeld wordt en hoe bij scheikunde, en hoe complexe opdrachten een instrument konden zijn voor de realisering van gepersonaliseerd leren. Zo adviseren we op basis van Leerplan in beeld ook scholen en secties die in hun programma iets nieuws willen inpassen, bijvoorbeeld een experiment, een veldwerk of een digitale component. Bovendien is op de website een koppeling gemaakt met open leermiddelen van Wikiwijsleermiddelenplein, die op deze wijze moeiteloos op de juiste plek in het programma kunnen worden ingevoegd. In die interactie met de gebruikers proberen we voortdurend de toegankelijkheid en het gebruiksgemak van de website te verbeteren. Zoals een leerplan nooit af is, zo is Leerplan in beeld ook altijd in ontwikkeling.'

Uitgevers

Ook de educatieve uitgeverij en andere aanbieders doen hun voordeel met de overzichten die op de website te vinden zijn. Oorschot: 'Vanuit SLO hebben we regelmatig contact met de GEU, hun brancheorganisatie. Zij kijken kritisch mee naar de inhoud van Leerplan in beeld. We merken dat uitgeverij onze beschrijvingen waarderen en in toenemende mate gebruiken bij de ontwikkeling van hun producten.' ●

► Meer informatie: SLO, Frederik Oorschot, (053) 4840 254, f.oorschot@slo.nl, leerplaninbeeld.slo.nl